

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1964

Vyhlásené: 15.06.1964 Časová verzia predpisu účinná od: 01.01.1976 do: 31.07.1979

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

103

ZÁKON

zo 4. júna 1964

**o zabezpečení družstevných roľníkov v chorobe a o zabezpečení matky
a dieťaťa**

Ústava Československej socialistickej republiky zaručuje všetkým pracujúcim právo na hmotné zabezpečenie v starobe a pri pracovnej neschopnosti.

Toto právo sa zabezpečuje sústavou sociálneho zabezpečenia, ktoré sa rozvíja v súlade s možnosťami a potrebami celého národného hospodárstva.

Víťazstvo robotníckej triedy vo februári 1948 umožnilo rozšíriť sociálne zabezpečenie i na pracujúcich roľníkov. Vznikom a upevňovaním jednotných roľníckych družstiev boli vytvorené predpoklady, aby sa sociálne zabezpečenie roľníkov neustále zlepšovalo a približovalo úrovni sociálneho zabezpečenia ostatných pracujúcich. Zákonom č. 32/1962 Zb. boli upravené nároky členov jednotných roľníckych družstiev s vyššou úrovňou hospodárenia, pokiaľ ide o zabezpečenie v chorobe a zabezpečenie matky a dieťaťa, v podstate rovnako ako pracovníkom v pracovnom pomere. Nároky zo zabezpečenia matky a dieťaťa boli upravené i pre členov ostatných družstiev.

XII. sjazd Komunistickej strany Československa ustanovil ako hlavnú úlohu celej spoločnosti ďalší rozvoj poľnohospodárskej výroby a vyrovnanie jej úrovne na úroveň priemyslu. Vyrovnávanie poľnohospodárstva na úroveň priemyslu sa bude uskutočňovať postupne, a to v súlade s tým, ako budú družstvá prechádzať na vyššie formy hospodárenia blížiace sa produktivitou a organizáciou práce, ako aj spôsobom odmeňovania priemyslovým závozom. Tým sa budú pracovné a životné podmienky družstevných roľníkov približovať podmienkam v priemysle a bude možné upraviť sociálne zabezpečenie jednotne pre všetkých pracujúcich.

Zákonom č. 56/1964 Zb. bolo sociálne zabezpečenie družstevných roľníkov ďalej zvýhodnené tým, že sa všetkým družstevníckam predĺžila materská dovolenka ako ostatným pracujúcim ženám, prídavky na deti boli upravené za rovnakých podmienok a v rovnakej výške ako u ostatných pracujúcich a nárok na nemocenské zo štátnych prostriedkov bol rozšírený v niektorých prípadoch na členov všetkých družstiev. V dôchodkovom zabezpečení družstevných roľníkov bol rozšírený počet dôchodkových pásiem.

(Týmto zákonom sa upravuje dôchodkové zabezpečenie členov jednotných roľníckych družstiev s vyššou úrovňou hospodárenia v podstate rovnako ako pre pracovníkov v pracovnom pomere a niektoré zásady úpravy dôchodkového zabezpečenia pracovníkov sa vykonávajú i v dôchodkovom zabezpečení členov ostatných jednotných roľníckych družstiev.)¹⁾

Dávky a služby sociálneho zabezpečenia poskytuje štát. Na čiastočnú úhradu nákladov sociálneho zabezpečenia prispievajú družstvá.

Jednotné roľnícke družstvá sa podieľajú na vykonávaní sociálneho zabezpečenia.

(Týmto zákonom sa dáva základ pre to, aby s postupným prechodom družstiev na vyššiu úroveň hospodárenia dosahovali družstevníci na úseku sociálneho zabezpečenia rovnaké nároky ako ostatní pracovníci a aby sa tým i v sociálnej oblasti postupne odstraňovali rozdiely medzi poľnohospodárstvom a priemyslom.)¹⁾

Na dosiahnutie týchto cieľov Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky uznieslo sa na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ

Prvá hlava

Úvodné ustanovenia

Rozsah zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa

§ 4

Vznik a zánik zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa

(1) Zabezpečenie v chorobe a zabezpečenie matky a dieťaťa členov družstiev vzniká dňom vzniku členstva v družstve a zaniká dňom, ktorým zaniklo členstvo v družstve.

(3) Družstevníci, ktorých pracovná činnosť v družstve je tak malého rozsahu, že po prevažnú časť roku nedosahujú na peňažných pracovných odmenách ani sumu 120 Kčs mesačne alebo po prevažnú časť roku neodpracujú v mesiaci ani osem pracovných dní, sú zo zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa vyňatí; služby a dávky sociálnej starostlivosti sa im však poskytujú.

Druhá hlava

§ 5

Liečebno-preventívna starostlivosť

Družstevníkom a ich rodinným príslušníkom sa poskytuje liečebno-preventívna starostlivosť za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu ako pracovníkom.

DRUHÁ ČASŤ
ZABEZPEČENIE V CHOROBE A ZABEZPEČENIE MATKY A DIEŤAŤA

Prvá hlava

Dávky zo zabezpečenia v chorobe a zo zabezpečenia matky a dieťaťa

§ 6

Dávky zo zabezpečenia v chorobe a zo zabezpečenia matky a dieťaťa sú:

A. zo zabezpečenia v chorobe:

1. peňažné dávky:
  - a) nemocenské,
  - b) podpora pri ošetrovaní člena rodiny,
  - c) pohrebné;
2. vecné dávky:

kúpeľná starostlivosť;

B. zo zabezpečenia matky a dieťaťa:

- a) vyrovnávací príspevok v tehotnosti a materstve,
- b) peňažná pomoc v materstve,
- c) podpora pri narodení dieťaťa,
- d) prídavky na deti;

Prvý diel

Zabezpečenie v chorobe

§ 7

Základné ustanovenie

Dávky zo zabezpečenia v chorobe sa poskytujú členom všetkých družstiev.

Nemocenské

§ 8

(1) Nemocenské patrí namiesto pracovnej odmeny, ak člen družstva (§ 7) bol pre chorobu alebo úraz uznaný dočasne neschopným na výkon svojej doterajšej činnosti v družstve. Za neschopného na výkon činnosti v družstve sa považuje vždy člen družstva prijatý do ústavnej starostlivosti v zariadení liečebno-preventívnej starostlivosti.

(2) Nemocenské sa poskytuje od prvého dňa dočasnej neschopnosti na výkon činnosti v družstve pre chorobu alebo úraz (ďalej len „pracovná neschopnosť“) do skončenia pracovnej neschopnosti alebo do uznania invalidity (čiastočnej invalidity). Nemocenské sa však poskytuje najdlhšie po čas jedného roku od začiatku pracovnej neschopnosti (ďalej len „podporná doba“).

(3) Pri novej pracovnej neschopnosti sa započítavajú do podpornej doby aj predchádzajúce obdobia pracovnej neschopnosti, pokiaľ spadajú do času jedného roku pred vznikom novej pracovnej neschopnosti. Tieto obdobia sa však nezapočítajú, ak

- a) výkon práce v družstve alebo v predchádzajúcom pracovnom pomere trval aspoň 6 mesiacov od skončenia poslednej pracovnej neschopnosti pre chorobu alebo
- b) nová pracovná neschopnosť bola spôsobená pracovným úrazom (chorobou z povolania).

Do podpornej doby sa takisto nezapočítava predchádzajúce obdobie pracovnej neschopnosti spôsobené pracovným úrazom (chorobou z povolania).

(4) Nemocenské sa môže poskytovať i po uplynutí podpornej doby, ak možno podľa vyjadrenia okresnej posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia očakávať, že člen družstva nadobudne v krátkom čase pracovnú schopnosť; takto však možno poskytovať nemocenské najdlhšie po čas jedného roku od uplynutia podpornej doby.

(5) Pri kúpeľnej starostlivosti patrí nemocenské, pokiaľ sa táto starostlivosť poskytuje v čase pracovnej neschopnosti.

(6) Nemocenské patrí namiesto pracovnej odmeny aj po čas karantény nariadenej podľa predpisov o boji proti prenosným chorobám.

§ 9

(1) Nemocenské sa určí z priemernej dennej pracovnej odmeny člena družstva, najviac však zo sumy 100 Kčs počítajúc do toho i hodnotu naturálií poskytovaných ako súčasť pracovnej odmeny (ďalej len „priemerná denná pracovná odmena“). Základom pre výpočet priemernej dennej pracovnej odmeny je príjem z pracovnej činnosti, ktorý člen družstva dosiahol v období, ktoré ustanovia vykonávacie predpisy, pred vznikom pracovnej neschopnosti alebo pred nariadením karantény.

(2) Nemocenské patrí za pracovné dni a za sviatky, za ktoré sa poskytuje pracovníkom náhrada mzdy.

§ 10

(1) Výška nemocenského za pracovný deň je:

pri pracovnej činnosti v družstve	z priemernej dennej pracovnej odmeny
do jedného roka	60 %
nad jeden rok do 5 rokov	70 %
nad 5 rokov do 10 rokov	80 %
nad 10 rokov	90 %

(2) Za prvé tri pracovné dni pracovnej neschopnosti výška nemocenského však je:

pri pracovnej činnosti v družstve	z priemernej dennej pracovnej odmeny
do jedného roka	50 %
nad jeden rok do 5 rokov	60 %
nad 5 rokov do 10 rokov	65 %
nad 10 rokov	70 %

Na základe tejto zmeny sa v odseku 3 v druhej vete sadzba 80 % nahrádza sadzbou 90 %.

(3) Ak by nemocenské určené podľa predchádzajúcich odsekov bolo menej ako 16 Kčs denne, poskytuje sa v sume 16 Kčs denne. Ak však presahuje táto suma 80 % priemernej dennej pracovnej odmeny, poskytuje sa nemocenské vo výške 80 % tejto odmeny.

§ 11

Slobodnému, ovdovenému alebo rozvedenému členovi družstva, ktorý neplní voči nikomu vyživovaciu povinnosť, patrí za pracovné dni, v ktorých je v ústavnom ošetrovaní alebo v ktorých sa mu poskytuje kúpeľná starostlivosť, pri ktorej má nárok na nemocenské, len polovica nemocenského určeného podľa predchádzajúcich ustanovení.

§ 12

Poživateľovi starobného, invalidného alebo osobného dôchodku, ktorému sa pri pracovnej činnosti v družstve dôchodok naďalej vypláca, patrí nemocenské pri pracovnej neschopnosti len vtedy, ak bol v družstve pracovne činný po čas aspoň troch mesiacov bezprostredne pred vznikom pracovnej neschopnosti. Nemocenské sa poskytuje pri tej istej pracovnej neschopnosti najdlhšie po čas 60 pracovných dní, pri viacerých pracovných neschopnostiach najdlhšie po čas 60 pracovných dní v jednom kalendárnom roku. Tieto obmedzenia neplatia, ak pracovná neschopnosť vznikla pracovným úrazom (chorobou z povolania).

§ 13

Nemocenské sa nemôže priznať za čas pred dňom, keď sa predpísaným spôsobom zistila pracovná neschopnosť. Ak však pracovná neschopnosť nastala skôr, než bola takto zistená, prizná sa nemocenské najdlhšie za tri pracovné dni naspäť; podmienkou je, že včasné zistenie pracovnej neschopnosti bolo znemožnené z vážnych dôvodov.

§ 14

(1) Nemocenské sa môže pri pracovnej neschopnosti pre aktívnu tuberkulózu zvýšiť až do výšky priemernej dennej pracovnej odmeny, z ktorej sa nemocenské určilo, najviac však do sumy 100 Kčs za pracovný deň; zvýšenie sa môže priznať najskôr od začiatku druhého mesiaca trvania tejto pracovnej neschopnosti a môže sa poskytovať po čas, po ktorý je člen družstva práceneschopným pre aktívnu tuberkulózu, najdlhšie však do skončenia výplaty nemocenského. Pri rozhodovaní o zvýšení nemocenského sa prizerá na celkové zdravotné a sociálne pomery chorého člena družstva a jeho rodiny.

(2) Po čas ústavného ošetrovania môže sa však vyplácať zvýšené nemocenské, len ak má člen družstva aspoň jedno nezaopatrené dieťa.

§ 15

(1) Nárok na nemocenské nemá, kto si privodil pracovnú neschopnosť

- a) v úmysle vylákať nemocenské alebo
- b) zavinenou účasťou v ruvačke alebo
- c) ako bezprostredný následok svojej opilosti alebo
- d) pri spáchaní úmyselného trestného činu, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica presahuje jeden rok.

(2) Ak má člen družstva rodinných príslušníkov, môže sa im v týchto prípadoch vyplácať nemocenské až do výšky troch štvrtín; ak nemá rodinných príslušníkov, môže sa v prípadoch uvedených v odseku 1 písm. b) až d) vyplácať nemocenské až do výšky polovice.

(3) Ak poruší člen družstva predpisy o hlásení pracovnej neschopnosti a o správaní sa a životospráve chorých vydané orgánmi štátnej zdravotníckej správy, môže sa nemocenské dočasne

znížiť alebo odňať; ak však má člen družstva rodinných príslušníkov, môže sa nemocenské len znížiť, a to najviac o štvrtinu.

§ 16

Podpora pri ošetrovaní člena rodiny

(1) Podpora pri ošetrovaní člena rodiny patrí za podmienok ďalej ustanovených členovi družstva (§ 7), ktorý nemôže pracovať, pretože musí

1. ošetrovať choré dieťa mladšie ako 10 rokov alebo
2. sa starať o dieťa mladšie ako 10 rokov z toho dôvodu, že
  - a) detské výchovné zariadenie, v ktorého starostlivosti dieťa inak je, alebo škola, do ktorej chodí, bola uzavretá na základe nariadenia príslušných orgánov, alebo
  - b) dieťa nemôže byť pre nariadenú karanténu v starostlivosti detského výchovného zariadenia alebo dochádzať do školy alebo
  - c) osoba, ktorá inak o dieťa sa stará, ochorela alebo jej bola nariadená karanténa (karanténne opatrenie) alebo porodila, a preto sa nemôže o dieťa starať, alebo
3. ošetrovať iného chorého člena rodiny, ak jeho zdravotný stav vyžaduje nevyhnutne ošetrovanie inou osobou.

(2) Podmienkou pre poskytovanie podpory pri ošetrovaní člena rodiny je, že dieťa alebo chorý člen rodiny žije s členom družstva v spoločnej domácnosti a že v domácnosti nie je nikto iný, kto by samohl o dieťa starať alebo chorého ošetrovať; ak ide o ošetrovanie chorého dieťaťa alebo iného chorého člena rodiny, je ďalšou podmienkou, že nie je možné alebo vhodné umiestniť chorého v nemocnici.

(3) Podpora pri ošetrovaní člena rodiny sa poskytuje najviac po dobu troch pracovných dní, pokiaľ potreba ošetrovania v nich trvá; poskytovanie možno predĺžiť až o ďalšie tri pracovné dni, ak sa nedala počas prvých troch pracovných dní obstaráť potrebná starostlivosť.

(4) Členovia družstva, ktorý má v trvalej starostlivosti aspoň jedno dieťa vo veku do skončenia povinnej školskej dochádzky a je inak osamelý, môže sa poskytovanie podpory priznanej podľa odsekov 1 až 3 ďalej predĺžiť, avšak doba poskytovania nesmie v tom istom prípade ošetrovania (starostlivosti) prevýšiť 12 pracovných dní.

(5) O ustanovení podpory a o jej sadzbách platia obdobne predpisy o nemocenskom.

(6) V tom istom prípade ošetrovania (starostlivosti) patrí podpora len raz a len jednému oprávnenému.

(7) Podpora pri ošetrovaní člena rodiny nepatrí, pokiaľ ošetrovanie člena rodiny spadá do doby, za ktorú člen družstva nemá nárok na pracovnú odmenu z inej príčiny.

§ 17

Pohrebné

(1) Ak zomrel družstevník, patrí jeho pozostalým, ktorí vypravili pohreb, pohrebné v sume 1 000 Kčs. Pozostalými sú manžel (manželka), druh (družka), deti, rodičia, starí rodičia, súrodenci, svokor, svokra, tesť, testiná, zať a nevesta.

(2) Ak vypravil pohreb niekto iný než pozostalý, patrí mu pohrebné až do výšky preukázaných výdavkov, najviac však v sume 1 000 Kčs. Pohrebné však nepatrí, ak bol pohreb vypravený na základe záväzku vyplývajúceho zo zmluvy alebo na základe úradnej povinnosti.

(3) Ak družstevník vypravil pohreb svojmu rodinnému príslušníkovi, patrí mu pri úmrtí rodinného príslušníka vo veku do dvoch rokov pohrebné vo výške 200 Kčs, pri úmrtí rodinného príslušníka vo veku do desiatich rokov pohrebné vo výške 500 Kčs a pri úmrtí rodinného príslušníka vo veku nad desať rokov pohrebné vo výške 800 Kčs.

§ 18

Kúpeľná starostlivosť

(1) Družstevníkom a ich rodinným príslušníkom sa môže poskytnúť kúpeľná starostlivosť za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu ako pracovníkom.

(2) Kúpeľná starostlivosť sa poskytuje družstevníkom a ich rodinným príslušníkom na účet sociálneho zabezpečenia v zariadeniach kúpeľnej starostlivosti štátnej zdravotníckej správy.

Druhý diel

Zabezpečenie matky a dieťaťa

§ 19

Dávky zo zabezpečenia matky a dieťaťa sa poskytujú členom všetkých družstiev.

Prvý oddiel

§ 19a

Vyrovňavací príspevok v tehotnosti a materstve

(1) Družstevníčke, ktorá vykonávala prácu, ktorá je tehotným ženám zakázaná alebo ktorá podľa lekárskeho posudku ohrozuje jej tehotnosť, a je preto v tehotnosti dočasne prevedená na inú prácu, pri ktorej dosahuje bez svojho zavinenia nižší príjem ako na doterajšej práci, patrí vyrovnávací príspevok.²⁾

(2) Ustanovenie predchádzajúceho odseku platí obdobne o matkách do konca deviateho mesiaca po pôrode.

(3) Vyrovnávací príspevok v tehotnosti a materstve sa poskytuje vo výške rozdielu medzi priemerným pracovným príjmom, ktorý družstevníčka dosiahla v období ustanovenom vykonávacími predpismi pred prevedením na inú prácu, a pracovným príjmom, ktorý dosahuje v jednotlivých kalendárnych mesiacoch po tomto prevedení. Na pokles pracovného príjmu, ktorý družstevníčke vznikol skrátením jej pracovného úväzku, sa neprihliada; taktiež sa neprihliada na sumy príjmu presahujúce v priemere 100 Kčs za pracovný deň.

(4) Vyrovnávací príspevok sa poskytuje za dobu, za ktorú družstevníčka má po prevedení na inú prácu nárok na pracovnú odmenu alebo na jej náhradu; v tehotnosti sa poskytuje najdlhšie do nástupu materskej dovolenky a po ukončení materskej dovolenky najdlhšie do konca deviateho mesiaca po pôrode.

(5) Vyrovnávací príspevok nepatrí, ak družstevníčka po prevedení na inú prácu neodpracovala bez vážnych dôvodov v kalendárnom mesiaci aspoň osem pracovných dní.

(6) Ministerstvo práce a sociálnych vecí³⁾ po dohode s Ministerstvom poľnohospodárstva a výživy a s Ústrednou radou odborov vydá podrobnejšie predpisy o vyrovnávacom príspevku, najmä o tom, ako sa zisťuje a vypočítava pracovný príjem, podľa ktorého sa určuje vyrovnávací príspevok.

Druhý oddiel
Materská dovolenka a peňažná pomoc v materstve

§ 20

(1) Družstevníckam patrí v čase tehotnosti a materstve v súvislosti s pôrodom a so starostlivosťou o narodené dieťa materská dovolenka po dobu 26 týždňov. Po jej uplynutí sa družstevníckam na prehlásenie materskej starostlivosti o dieťa zaručuje právo na ďalšiu materskú dovolenku až do času, keď dieťa dosiahne vek jedného roku.⁴⁾

(2) Družstevníčky sú v tehotnosti a materstve po čas materskej dovolenky a v niektorých prípadoch i po časť ďalšej materskej dovolenky zabezpečené peňažnou pomocou v materstve z prostriedkov sociálneho zabezpečenia družstevných roľníkov za podmienok a v rozsahu ustanovených v tomto zákone.

(3) Peňažná pomoc v materstve patrí namiesto pracovnej odmeny, prípadne namiesto nemocenského družstevníčke, ak bola v posledných dvoch rokoch pred pôrodom zúčastnená aspoň 270 dní na sociálnom zabezpečení družstevných roľníkov. Do tejto doby sa započítavajú aj skoršie obdobia, v ktorých družstevníčka v posledných dvoch rokoch pred pôrodom

- a) bola zúčastnená na nemocenskom poistení podľa predpisov platných pre pracovníkov alebo členov výrobných družstiev,
- b) bola zúčastnená na dôchodkovom zabezpečení umelcov alebo dôchodkovom poistení jednotlivo hospodáriacich roľníkov a iných samostatne hospodáriacich osôb,
- c) bola zúčastnená na nemocenskej starostlivosti v ozbrojených silách,
- d) bola zúčastnená na zabezpečení dôchodcov v chorobe,
- e) poberala po skončení zabezpečenia (poistenia, starostlivosti) nemocenské alebo peňažnú pomoc v materstve,
- f) študovala po skončení povinnej školskej dochádzky na škole poskytujúcej stredné, vyššie alebo vysokoškolské vzdelanie,
- g) bola po skončení zamestnania, členstva vo výrobnom družstve, školskej dochádzky alebo štúdia vedená v evidencii národného výboru ako uchádzačka o zamestnanie.

(4) Pokiaľ sa doby uvedené v predchádzajúcom odseku navzájom časove kryjú, započítajú sa len raz.

(5) Peňažná pomoc v materstve patrí aj družstevníčke, ktorá bola v posledných dvoch rokoch pred pôrodom zúčastnená aspoň 270 dní na dôchodkovom zabezpečení (poistení, starostlivosti) podľa predchádzajúcich odsekov, ak jej trvá ochranná lehota z jej skoršieho zabezpečenia v chorobe (§ 37) ešte začiatkom štvrtého týždňa pred očakávaným alebo skutočným dňom pôrodu alebo ak až do tohto času poberá nemocenské z tohto zabezpečenia v chorobe.

(6) Tehotným ženám a dojčiacim matkám prideluje družstvo ľahšie práce primerané ich stavu podľa odporúčenia lekára.

§ 21

(1) Peňažná pomoc v materstve sa poskytuje, pokiaľ sa ďalej neustanovuje inak, po dobu 26 týždňov materskej dovolenky; spravidla sa poskytuje od začiatku štvrtého týždňa pred očakávaným dňom pôrodu, nie však skôr ako od začiatku ôsmeho týždňa pred týmto dňom.

(2) Družstevníčka, ktorá vyčerpá z materskej dovolenky pred pôrodom menej ako štyri týždne, pretože pôrod nastal skôr, ako lekár určil, alebo preto, že jej lekár povolil so zreteľom na jej zdravotný stav a pracovné podmienky ďalej pracovať, poskytne sa peňažná pomoc v materstve až do uplynutia 26 týždňov od nástupu materskej dovolenky. Ak však vyčerpá družstevníčka z materskej dovolenky menej ako štyri týždne pred pôrodom z iných dôvodov, poskytne sa jej peňažná pomoc v materstve len do uplynutia 22 týždňov odo dňa pôrodu.

(3) V prípadoch uvedených v § 20 ods. 5 sa peňažná pomoc v materstve poskytuje od začiatku štvrtého týždňa pred pôrodom.

§ 22

(1) Peňažná pomoc v materstve sa určí z priemernej dennej pracovnej odmeny družstevníčky zistenej spôsobom uvedeným pri nemocenskom (§ 9) za obdobie ustanovené vykonávacími predpismi predo dňom, keď prestala pracovať pre tehotnosť alebo materstvo, najviac však zo sumy 100 Kčs počítajúc do toho i hodnotu naturálií poskytovaných ako súčasť pracovnej odmeny. Ak družstevníčka bola v čase tehotnosti prevedená na inú prácu zo zdravotných dôvodov alebo ak jej bol z týchto dôvodov skrátený pracovný úväzok, je základom pre výpočet priemernej dennej pracovnej odmeny, ak je to pre ňu priaznivejšie, príjem z pracovnej činnosti za ustanovené obdobie pred touto zmenou.

(2) Peňažná pomoc v materstve patrí za pracovné dni a za sviatky, za ktoré sa poskytuje pracovníkom náhrada mzdy.

(3) Výška peňažnej pomoci v materstve je 90 % priemernej dennej pracovnej odmeny.

§ 23

Ak družstevníčka súčasne porodí dve alebo viac detí, poskytuje sa jej peňažná pomoc v materstve aj po vyčerpaní doby ustanovenej v § 21, pokiaľ sa ďalej stará aspoň o dve z novonarodených detí, najdlhšie však do dňa, keď uplynie 35 týždňov od začiatku poskytovania tejto dávky.

§ 24

Družstevníčke, ktorá je nevydatá, ovdovelá, rozvedená alebo z iných vážnych dôvodov osamelá, okrem pracovných príjmov nemá inak zabezpečenú obživu a ani nežije s druhom, poskytuje sa peňažná pomoc v materstve, pokiaľ sa stará o novonarodené dieťa, aj po vyčerpaní doby určenej v § 21, najdlhšie však do dňa, keď uplynie 35 týždňov od začiatku poskytovania tejto dávky.

§ 25

(1) Peňažná pomoc v materstve patrí aj družstevníčke, ktorá do svojej trvalej starostlivosti nahrádzajúcej materskú starostlivosť prevzala dieťa, ktoré jej bolo zverené rozhodnutím príslušných orgánov na neskoršie osvojenie, alebo dieťa, ktorého matka zomrela; podmienky pre nárok na peňažnú pomoc v materstve musia sa v tomto prípade splniť ku dňu prevzatia dieťaťa.

(2) V prípade uvedenom v predchádzajúcom odseku sa peňažná pomoc v materstve poskytuje po dobu, po ktorú sa družstevníčka o dieťa po jeho prevzatí stará, najdlhšie však po dobu 22 týždňov a nie dlhšie ako do dňa, keď dieťa dovŕši sedem mesiacov života. Výška peňažnej pomoci v materstve sa určí z priemernej dennej pracovnej odmeny družstevníčky za obdobie, ustanovené vykonávacími predpismi, pred prevzatím dieťaťa.

§ 26

(1) Ak dieťa bolo prevzaté zo zdravotných dôvodov do starostlivosti dojčenského ústavu alebo iného lôžkového zariadenia liečebno-preventívnej starostlivosti a družstevníčka zatiaľ začala pracovať, preruší sa po čas pracovnej činnosti poskytovanie peňažnej pomoci v materstve podľa predchádzajúcich ustanovení. Odo dňa, kedy družstevníčka prevzala dieťa z ústavu opäť do svojej starostlivosti a prestala preto pracovať, pokračuje sa v poskytovaní peňažnej pomoci v materstve až do vyčerpania celkového nároku, nie však dlhšie ako do dňa, keď dieťa dovŕši vek jedného roku. Poskytovanie peňažnej pomoci v materstve možno so súhlasom okresného národného výboru prerušiť s tými istými účinkami aj vtedy, ak sa družstevníčka podľa lekárskeho posudku nemôže alebo nesmie o dieťa starať pre závažné dlhodobé ochorenie, pre ktoré je práceneschopná, a ak dieťa muselo byť z tohto dôvodu umiestnené do starostlivosti dojčenského ústavu alebo iného lôžkového zariadenia liečebno-preventívnej starostlivosti.

(2) Družstevníčke, ktorá sa prestala starať o narodené dieťa a toto dieťa bolo preto zverené do rodinnej alebo ústavnej starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, ako aj družstevníčke, ktorej dieťa je v ústavnej starostlivosti z iných dôvodov, než ktoré sú uvedené v predchádzajúcom odseku, nepatrí peňažná pomoc v materstve za dobu, po ktorú sa o dieťa nestará; táto doba sa však započítava do celkovej doby, po ktorú by jej peňažná pomoc v materstve inak patrila. Poskytovanie peňažnej pomoci v materstve družstevníčke, ktorá dieťa porodila, nemôže sa však skončiť pred uplynutím dvanástich týždňov od nástupu materskej dovolenky ani pred uplynutím šiestich týždňov odo dňa pôrodu.

(3) Ak sa dieťa narodilo mŕtve, poskytuje sa družstevníčke peňažná pomoc v materstve po čas 12 týždňov od nástupu materskej dovolenky; jej poskytovanie sa však nemôže skončiť pred uplynutím šiestich týždňov odo dňa pôrodu.

(4) Ak dieťa zomrelo v čase, keď družstevníčke patrí peňažná pomoc v materstve, poskytuje sa jej táto pomoc ešte po čas dvoch týždňov odo dňa úmrtia dieťaťa, nie však dlhšie ako do vyčerpania celkového nároku; poskytovanie peňažnej pomoci v materstve družstevníčke, ktorá dieťa porodila, nemôže sa však skončiť pred uplynutím 12 týždňov od nástupu materskej dovolenky ani pred uplynutím šiestich týždňov odo dňa pôrodu.

§ 27

(1) Po čas, po ktorý patrí družstevníčke podľa § 21, § 25 ods. 2 a § 26 peňažná pomoc v materstve, má družstevníčka nárok na materskú dovolenku.

(2) Materská dovolenka v súvislosti s pôrodom nesmie byť kratšia ako 12 týždňov a nemôže sa skončiť ani prerušiť pred uplynutím šiestich týždňov odo dňa pôrodu.

(3) Po uplynutí materskej dovolenky má družstevníčka, ktorá porodila dieťa alebo ho prevzala do svojej trvalej starostlivosti nahradzujúcej materskú starostlivosť, nárok na ďalšiu materskú dovolenku, ak o ňu v záujme prehĺbenia starostlivosti o dieťa požiada, a to až do dňa, keď dieťa dosiahne vek jedného roku. Táto dovolenka sa poskytuje v rozsahu, o aký družstevníčka žiada, spravidla však vždy najmenej na čas jedného mesiaca.

(4) Nárok na materskú dovolenku a ďalšiu materskú dovolenku v určenom rozsahu majú i družstevníčky, ktoré nezískali nárok na peňažnú pomoc v materstve.

(5) Po čas materskej dovolenky a ďalšej materskej dovolenky nemá družstevníčka nárok na pracovnú odmenu.

Tretí oddiel
Podpora pri narodení dieťaťa

§ 28

Ak porodí družstevníčka alebo rodinná príslušníčka družstevníka, patrí jej na každé narodené dieťa podpora vo výške 1000 Kčs.⁵⁾ Manželke alebo družke zomretého družstevníka patrí podpora pri narodení dieťaťa z jeho zabezpečenia aj vtedy, ak pôrod nastal v dobe 300 dní od jeho úmrtia.

Štvrtý oddiel

Súbeh nárokov na dávky zabezpečenia v chorobe a na dávky zabezpečenia matky a dieťaťa

§ 29

(1) Za čas, po ktorý sú splnené podmienky ako pre nárok na nemocenské, tak pre nárok na peňažnú pomoc v materstve podľa tohto zákona, patrí len peňažná pomoc v materstve.

(2) Ak oprávnený spĺňa podmienky ako pre nárok na dávku zabezpečenia v chorobe alebo na vyrovnávací príspevok v tehotnosti a materstve alebo na peňažnú pomoc v materstve podľa tohto zákona, tak pre nárok na obdobnú dávku z nemocenského poistenia podľa predpisov platných pre pracovníkov, patrí nemocenské, podpora pri ošetrovaní člena rodiny, vyrovnávací príspevok v tehotnosti a materstve a peňažná pomoc v materstve samostatne ako zo zabezpečenia v chorobe alebo zo zabezpečenia matky a dieťaťa podľa tohto zákona, tak z nemocenského poistenia podľa predpisov platných pre pracovníkov; úhrn peňažných dávok za pracovný deň nesmie byť pritom vyšší, ako keby boli vymierané zo sumy 100 Kčs denne, odpočíta sa suma presahujúca 100 Kčs od priemernej dennej pracovnej odmeny pri výpočte dávok zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa podľa tohto zákona. Pohrebné a podpora pri narodení dieťaťa patria len raz, a to podľa predpisov platných pre pracovníkov.

Piaty oddiel
Prídavky na deti

§ 30
Podmienky nároku

(1) Prídavky na deti patria za kalendárny mesiac družstevníkovi, ak

- a) má nezaopatrené deti (§ 31) a
- b) odpracoval v tomto kalendárnom mesiaci aspoň 20 pracovných dní v rozsahu zodpovedajúcom pracovnému úväzku určenému v stanovách alebo v pracovnom poriadku; ak nemohol družstevník túto pracovnú podmienku splniť z príčin, ktoré nezavinil, považuje sa za splnenú, ak odpracoval v posledných 12 kalendárnych mesiacoch aspoň 240 pracovných dní, a ak ide o družstevníka, ktorý sa stal členom družstva počas roku, aspoň pomerný diel tohto počtu pracovných dní pripadajúci na čas členstva v družstve.

(2) Prídavky na deti patria, ak sú splnené ostatné podmienky, aj družstevníkovi so zmenenou pracovnou schopnosťou alebo družstevníčke, ktorá sa stará aspoň o jedno nezaopatrené dieťa a je inak osamelá, ak odpracovali aspoň 10 pracovných dní v rozsahu zodpovedajúcom pracovnému úväzku určenému v stanovách alebo v pracovnom poriadku; ak nemohli túto podmienku splniť z príčin, ktoré nezavinili, považuje sa za splnenú, ak odpracovali v posledných 12 kalendárnych mesiacoch aspoň 120 pracovných dní, a ak ide o družstevníka (družstevníčku), ktorý sa stal členom družstva počas roku, aspoň pomerný diel tohto počtu pracovných dní pripadajúci na čas členstva v družstve.

(3) Odpracovaným dňom sa kladú na roveň

- a) dni, za ktoré sa poskytuje nemocenské, podpora pri ošetrovaní člena rodiny alebo peňažná pomoc v materstve,
- b) dni výkonu verejných funkcií, občianskych povinností a iných úkonov vo všeobecnom záujme, dni služby v ozbrojených silách vrátane potrebného pracovného voľna poskytovaného v súvislosti s touto službou a ostatné dni, za ktoré sa podľa platných predpisov poskytuje pracovníkom náhrada mzdy, prípadne mzda, ako aj doba, za ktorú pri dôležitých osobných prekážkach v práci náhrada mzdy nepatrí len preto, že pracovník nespĺňa požadovanú podmienku doby zamestnania,
- c) dni kúpeľnej starostlivosti,
- d) dni starostlivosti o dieťa vo veku do 10 rokov alebo ošetrovania chorého člena rodiny (§ 16) po uplynutí doby, po ktorú sa poskytuje podpora pri ošetrovaní člena rodiny,
- e) iné dni ustanovené vo vykonávacích predpisoch.

(4) Družstevníkovi povolanému do služby v ozbrojených silách patria na nezaopatrené deti, ak sú splnené ostatné podmienky, prídavky na deti, ak bol zúčastnený na sociálnom zabezpečení v čase nástupu služby alebo v čase, keď bol povolaný na výkon služby, alebo ak v čase, keď bol povolaný na výkon služby, mal zachované nároky zo zabezpečenia v chorobe.

§ 31

Nezaopatrené deti

(1) Za nezaopatrené deti sa považujú deti (i osvojené) družstevníka alebo jeho manžela, pokiaľ sa zdržujú na území Československej socialistickej republiky, a to do skončenia povinnej školskej dochádzky. Vykonávacie predpisy ustanovia, za akých podmienok sa poskytujú prídavky na deti aj na vnukov, súrodencov a chovancov a na deti, ktoré sa zdržujú v cudzine.

(2) Po skončení povinnej školskej dochádzky, najdlhšie však do dovŕšenia 26. roku veku, sa deti uvedené v predchádzajúcom odseku považujú za nezaopatrené, ak nemajú vlastný hrubý príjem vyšší ako 620 Kčs za kalendárny mesiac a ak

- a) sústavne sa pripravujú na budúce povolanie štúdiom alebo predpísaným výcvikom alebo
- b) nemôžu sa pripravovať na budúce povolanie alebo byť zamestnané pre chorobu alebo sú pre telesnú či duševnú chybu trvale práceneschopné a ak nepoberajú z týchto dôvodov invalidný dôchodok.

§ 32

Prídavky na deti sa neposkytujú na deti družstevníka, na ktoré patrí výchovné podľa tohto zákona alebo podľa iných predpisov o dôchodkovom zabezpečení.

§ 33

(1) Prídavky na to isté dieťa patria len raz, a to aj vtedy, ak podmienky sú splnené u viacerých družstevníkov. V tom prípade poskytnú sa prídavky zo zabezpečenia v chorobe a zo zabezpečenia matky a dieťaťa družstevníka, ktorý má dieťa v priamom zaopatrnutí. Ak je táto podmienka splnená u niekoľkých družstevníkov a ak sa nedohodnú o tom, komu sa majú prídavky poskytovať, patria prednostne matke.

(2) Ustanovenie odseku 1 platí aj pri súbehu prídavkov na deti podľa tohto zákona a prídavkov na deti z iných sústav zabezpečenia alebo výchovného patriaceho podľa predpisov o materiálnom zabezpečení príslušníkov ozbrojených síl.

§ 34

(1) Prídavky na deti družstevníkov mesačne sú

na jedno dieťa	90 Kčs
na dve deti	430 Kčs
na tri deti	880 Kčs
na štyri deti	1280 Kčs

a zvyšujú sa za každé ďalšie dieťa o 240 Kčs mesačne.

(2) Ak ide o nezaopatrené dieťa, ktoré je podľa posudku orgánov sociálneho zabezpečenia invalidné a ktoré vyžaduje stálu starostlivosť, poskytuje sa k prídavkom naň príplatok vo výške 300 Kčs mesačne; podmienkou pri tom je, že dieťa nie je umiestnené v ústave pre takéto deti a že sa mu neposkytuje invalidný dôchodok.

(3) Ak sa počas kalendárneho mesiaca splnia podmienky pre zmenu výšky prídavkov na deti, patria za celý mesiac vyššie prídavky na deti.

§ 35**Výplata prídavkov na deti**

(1) Prídavky na deti sa vyplácajú vždy za celý mesiac, a to mesačne pozadu tomu, zo zabezpečenia ktorého boli priznané; ak má však dieťa v priamom zaopatrení niekto iný, vyplácajú sa jemu. Prídavky na dieťa, ktoré je v plnom priamom zaopatrení ústavu (zariadenia) pre starostlivosť o deti alebo o mládež z iných dôvodov než z dôvodov liečenia, vyplácajú sa tomuto ústavu.

(2) Ak sa majú prídavky na viac detí toho istého oprávneného vyplácať rôznym príjmom, rozdelí sa celková suma pripadajúca na všetky deti rovnakou pomernou časťou na každé dieťa; pritom sa halierové sumy zaokrúhľujú na celé koruny smerom hore.

Tretí diel**Spoločné ustanovenia pre dávky zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa****§ 36****Rodinní príslušníci**

(1) Za rodinných príslušníkov družstevníka sa pre nárok na peňažné a vecné dávky zabezpečenia v chorobe a na dávky zabezpečenia matky a dieťaťa považujú:

- a) manželka (manžel),
- b) deti do skončenia povinnej školskej dochádzky; potom do dosiahnutia veku 26 rokov, ak sa sústavne pripravujú predpísaným výcvikom alebo štúdiom na budúce povolanie alebo sú pre chorobu alebo telesnú či duševnú chybu trvale práceneschopné.

(2) Rovnaké nároky ako rodinní príslušníci majú, pokiaľ sú výživou prevažne odkázaní na družstevníka:

- a) chovanci, vnuci a súrodenci do skončenia povinnej školskej dochádzky; potom do dosiahnutia veku 26 rokov, ak sa sústavne pripravujú predpísaným výcvikom alebo štúdiom na budúce povolanie alebo sú pre chorobu alebo telesnú či duševnú chybu trvale práceneschopné,
- b) rodičia, starí rodičia, svokor a svokra, tesť a testiná,

- c) sestra alebo dcéra, ktorá vedie ovdovenému alebo rozvedenému družstevníkovi domácnosť, pokiaľ sa v nej stará o jeho dieťa vo veku do skončenia povinnej školskej dochádzky,
- d) družka, pokiaľ žije s družstevníkom v spoločnej domácnosti aspoň tri mesiace.

(3) Rovnaké nároky má aj bývalá manželka (manžel) družstevníka, pokiaľ družstevník má voči nej vyživovaciu povinnosť.

(4) Osoby uvedené v predchádzajúcich odsekoch nemajú nároky ako rodinní príslušníci, ak sú samy zabezpečené v chorobe alebo v materstve podľa tohto zákona alebo sú poistené či zabezpečené (zaopatrené) podľa iných predpisov.

§ 37

Ochranná lehota

(1) Dávky zabezpečenia v chorobe a dávky zabezpečenia matky a dieťaťa patria tiež, ak sa podmienky rozhodné pre ich priznanie splnili v čase, po ktorý sa poskytuje nemocenské alebo peňažná pomoc v materstve alebo v ochrannnej lehote.

(2) Ochranná lehota je 42 dní od zániku zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa, prípadne od vyňatia z neho; ak však družstevník bol účastný na zabezpečení v chorobe a zabezpečení matky a dieťaťa po kratší čas, je ochranná lehota len tento kratší čas. Ochranná lehota pre ženy, ktorých zabezpečenie v chorobe a zabezpečenie matky a dieťaťa zaniklo v čase tehotnosti, je vždy šesť mesiacov.

(3) Ak vznikne v ochrannej lehote zabezpečenie v chorobe a zabezpečenie matky a dieťaťa podľa tohto zákona znova, pripočíta sa ochranná lehota získaná novým zabezpečením k nevyčerpanému zvyšku skoršej ochrannej lehoty až do najvyššej výmery 42 dní. Vznikom nároku z nemocenského poistenia, prípadne zabezpečenia podľa iných predpisov ochranná lehota zaniká.

Štvrtá hlava

Zabezpečenie v chorobe a zabezpečenie matky a dieťaťa učňov

§ 88

(1) Rozsah, podmienky a výška nárokov zo zabezpečenia v chorobe a zo zabezpečenia matky a dieťaťa učňov, ktorí sú v učebnom pomere k družstvu, spravujú sa predpismi platnými pre ostatných učňov.

(2) Základom pre výpočet priemernej dennej pracovnej odmeny učňa, podľa ktorej sa určuje výška peňažných dávok zabezpečenia v chorobe a peňažnej pomoci v materstve, je peňažná odmena patriaca podľa predpisov o finančnom a hmotnom zabezpečení učňov⁶⁾, ktorí sú v učebnom pomere k družstvu; ak vznikla pracovná neschopnosť v čase, keď sa skončilo prípravné obdobie učňa, je základom zárobok dosiahnutý v období odborného rozvoja.

Šiesta hlava

Spoločné ustanovenia o dávkach

§ 90

Povinnosti oprávnených osôb

(1) Ak bol príjemca dávky alebo iný oprávnený vyzvaný, aby osvedčil okolnosti rozhodné pre výplatu dávky alebo jej výšku, je povinný výzve vyhovieť; ak tak neurobí v určenej lehote, môže sa výplata dávky zastaviť, ak oprávnený bol vo výzve upozornený na tieto následky.

(2) Prijemca dávky alebo iný oprávnený je povinný ohlásiť do 8 dní zmeny v skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku, jej výšku a výplatu. Ak neohlási požívateľ starobného dôchodku opätovné začatie pracovnej činnosti v družstve alebo inej zárobkovej činnosti, nemá nárok na zvýšenie dôchodku za čas, po ktorý nesplnil ohlasovaciu povinnosť; tým nie je dotknutá jeho povinnosť vrátiť dávky prijaté neprávom (§ 91 ods. 2).

(3) Výplata dávky podmienenej nepriaznivým zdravotným stavom môže byť zastavená, ak sa občan, ktorého zdravotný stav treba zistiť, nepodrobí lekárskeho vyšetreniu napriek tomu, že bol upozornený na možné zastavenie výplaty dávky.

§ 91

Zmeny dávky a jej vrátenie

(1) Ak zanikne nárok na dávku alebo ak sa zistí dodatočne, že dávka bola priznaná neprávom alebo v nesprávnej výške, alebo ak sa zmenia skutočnosti rozhodné pre výšku dávky alebo jej výplatu, dávka sa odníme, zvýši, zníži alebo sa jej výplata zastaví. Odňatie, zníženie a zastavenie výplaty dávky sa vykoná odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré bola už vyplatená. Zvýšenie dávky nesprávne vymeranej sa vykoná odo dňa, od ktorého zvýšenie patrí.

(2) Prijemca dávky, ktorý vedome spôsobil, že dávka bola vyplatená neprávom alebo v nesprávnej výške, je povinný vrátiť dávku odo dňa, od ktorého nepatrila vôbec alebo v poskytovanej výške; to platí najmä, ak dávku vylákal, zamlčal niektorú rozhodnú skutočnosť alebo nesplnil niektorú povinnosť uloženú mu týmto zákonom alebo vykonávacími predpismi alebo ak vedome prijímal dávku vyplácanú neprávom alebo v nesprávnej výške. O povinnosti vrátiť preplatok rozhoduje orgán, ktorý je príslušný rozhodovať o zmene alebo odňatí dávky alebo jej časti. Rozhodnutie o preplatku na dávke zo zabezpečenia v chorobe alebo zo zabezpečenia matky a dieťaťa schvaľuje okresný národný výbor. Sumy neprávom prijaté môžu sa zrážať aj z bežne vyplácanej alebo neskôr priznanej dávky alebo z pracovnej odmeny oprávneného; pritom platia obdobne predpisy o sumách, ktoré nemožno postihnúť pri výkone súdnych rozhodnutí zrážkou zo mzdy.⁷⁾

§ 93

Výplata dávok inej osobe

(1) Keby sa výplatou dávky oprávnenému zrejme nedosiahol účel, ktorému má dávka slúžiť, alebo keby sa tým poškodzovali záujmy osôb, ktoré je povinný vyživovať, miestny národný výbor jeho bydliska na návrh manžela alebo opatrovníka detí alebo z vlastného podnetu určí občana, ktorému sa má dávka vyplácať namiesto oprávnenému; príjemca dávky je povinný použiť ju len na prospech oprávneného a osôb, ktoré je oprávnený povinný vyživovať. Miestny národný výbor sleduje a dozerá, či príjemca dávky túto povinnosť plní.

§ 95

Prechod nároku pri úmrtí oprávneného

(1) Ak zomrel oprávnený po uplatnení nároku na dávku, vstupujú do ďalšieho konania o dávke a nadobúdajú nárok na sumy zročné do dňa smrti oprávneného postupne manželka (manžel), deti a rodičia, ak žili s oprávneným v čase jeho smrti v spoločnej domácnosti. Podmienka spoločnej domácnosti nemusí byť splnená u detí, ktoré majú nárok na sirotsky dôchodok.

(2) Ak ide o dávky priznané pred smrťou oprávneného, vyplatia sa zročné sumy, ktoré neboli vyplatené do dňa smrti, členom jeho rodiny podľa poradia a za podmienok určených v predchádzajúcom odseku.

(3) Nároky prechádzajúce na pozostalých podľa predchádzajúcich odsekov nie sú súčasťou dedičstva.

§ 98

Výplata dávok pri pobyte oprávneného v cudzine

Ak neustanovuje inak medzištátny dohovor, dávky sa do cudziny nevyplácajú a za čas, po ktorý sa oprávnený zdržuje v cudzine trvale, nepatria; ministerstvo práce a sociálnych vecí³⁾ však môže po dohode so zúčastnenými ústrednými orgánmi povoliť výnimky a určiť podmienky pre výplatu dávok, ak sa oprávnený zdržuje v štáte, s ktorým nie je uzavretý dohovor.

§ 99

Postúpenie dávok a ich postihnutie výkonom rozhodnutia

(1) Nároky na dávky sa môžu postúpiť len pre pohľadávky na výživné, prípadne na príspevok na výživu, a to až do polovice dávok. Postihnutie nároku na dávky sa spravuje predpismi o výkone súdnych rozhodnutí zrážkou zo mzdy.

§ 100

Premľčanie

(1) Nárok na nemocenské, na podporu pri ošetrovaní člena rodiny, na vyrovnávací príspevok v tehotnosti a materstve a na peňažnú pomoc v materstve za jednotlivé dni sa premľčuje, ak nebol uplatnený do jedného roka odo dňa, za ktorý patrí.

(2) Nárok na podporu pri narodení dieťaťa a na pohrebné sa premľčuje, ak nebol uplatnený do jedného roka odo dňa pôrodu alebo úmrtia.

(3) Nárok na prídavky na deti za jednotlivý kalendárny mesiac sa premľčuje, ak nebol uplatnený do jedného roka od posledného dňa mesiaca, za ktorý patrí.

(6) Právo požadovať vrátenie jednotlivých splátok dávok poskytnutých neprávom (§ 91 ods. 2) sa premľčuje v desiatich rokoch od ich výplaty. Premľčacia lehota neuplynie, ak sa vykonávajú zrážky z dávky na úhradu dávky vyplatenej neprávom.

Siedma hlava

Fond kultúrnych a sociálnych potrieb

§ 104

(1) Družstvá používajú v súlade s ustanoveniami svojich stanov a pracovných poriadkov prostriedky fondu kultúrnych a sociálnych potrieb aj na doplnenie zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa družstevníkov.

(2) Orgány zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa napomáhajú družstvám pri plnení úloh súvisiacich s hospodárením s prostriedkami fondov kultúrnych a sociálnych potrieb, ktoré sa majú použiť na sociálne účely.

Desiata hlava
Organizácia zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa

§ 113
Orgány zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa

Zabezpečenie v chorobe a zabezpečenie matky a dieťaťa družstevných roľníkov vykonávajú ministerstvo práce a sociálnych vecí, národné výbory a jednotné roľnícke družstvá.³⁾

§ 115
Úlohy národných výborov

(1) Národné výbory zabezpečujú vo svojich obvodoch úlohy na úseku zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa družstevných roľníkov v súlade so štátnym plánom rozvoja národného hospodárstva a so zreteľom na jeho potreby, kontrolujú vykonávanie zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa jednotnými roľníckymi družstvami, všemožne napomáhajú družstvám v plnení týchto úloh a zodpovedajú za to, že prostriedky určené na zabezpečenie v chorobe a zabezpečenie matky a dieťaťa budú sa vynakladať účelne a hospodárne.

§ 116
Úlohy jednotných roľníckych družstiev

(1) Jednotné roľnícke družstvá zabezpečujú plnenie úloh vyplývajúcich pre ne z tohto zákona svojimi sociálnymi komisiami. Predsedom komisie je člen predstavenstva, jej tajomníkom ekonóm družstva.

(2) Sociálne komisie rozhodujú najmä o peňažných dávkach zabezpečenia v chorobe a o dávkach zabezpečenia matky a dieťaťa; sociálna komisia môže poveriť svojho predsedu a tajomníka priznávaním týchto dávok v prípadoch, v ktorých je na ne zákonný nárok a podmienky pre ich poskytovanie alebo výšku sú nepochybné a nesporné.

(3) Pokiaľ nie sú vytvorené predpoklady, aby sociálna komisia rozhodovala o peňažných dávkach zabezpečenia v chorobe a o dávkach zabezpečenia matky a dieťaťa, môže okresný národný výbor preniesť rozhodovanie o týchto dávkach na miestny národný výbor.

(4) Družstvá obstarávajú v rozsahu určenom vykonávacími predpismi administratívne úlohy potrebné na vykonávanie zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa družstevníkov.

Jedenásta hlava
Konanie

§ 117
Žiadosť o dávku (službu)

(1) Nárok na dávku zabezpečenia v chorobe alebo zabezpečenia matky a dieťaťa sa uplatňuje v družstve.

§ 118
Povinnosť družstiev viesť záznamy a podávať hlásenia pre účely zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa

(1) Družstvá sú povinné viesť záznamy o okolnostiach rozhodných pre nárok na dávku a jej výšku, najmä o dobe a druhu pracovnej činnosti družstevníka, o výške pracovných odmien dosiahnutých družstevníkom, o pracovnej neschopnosti pre chorobu alebo úraz a hlásiť ich

orgánom zabezpečenia v chorobe a zabezpečení matky a dieťaťa. Na vyzvanie týchto orgánov sú družstvá povinné podať takéto hlásenia kedykoľvek. Orgány zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa majú právo preskúmať správnosť a úplnosť hlásení.

(2) Ak zavinielo družstvo nesprávnym hlásením alebo jeho opomenutím, najmä neoznámením vstupu dôchodcu do družstva alebo dojednanie pracovného pomeru s dôchodcom, že dávka bola poskytnutá neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, je povinné nahradiť neprávom vyplatené sumy. O povinnosti nahradiť neprávom vyplatené sumy rozhoduje orgán zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa, ktorý je príslušný rozhodnúť o dávke; tento orgán tiež môže od požadovania náhrady celkom alebo sčasti upustiť.

(3) Nárok na náhradu sa premlčuje do troch rokov odo dňa, keď orgán zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa zistil, že dávka bola poskytnutá neprávom.

§ 119

Zodpovednosť družstva za činnosť sociálnej komisie

(1) Ak sociálna komisia družstva porušila alebo zanedbala svoje povinnosti, a tým došlo k poskytnutiu dávky neprávom alebo vo vyššej výmere, než v akej patrila, družstvo je povinné nahradiť neprávom vyplatenú dávku.

(2) O povinnosti nahradiť neprávom vyplatenú dávku rozhoduje národný výbor, ktorý môže od požadovania náhrady celkom alebo sčasti upustiť.

(3) Ustanovenie § 118 ods. 3 platí obdobne.

§ 120

Rozhodnutia

(1) Rozhodnutie o dávke zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa sa vydáva písomne, len ak sa dávka nepriznáva vôbec alebo v žiadanom rozsahu a žiadateľ o dávku požiadal o písomné rozhodnutie.

§ 121

Opravné prostriedky

(1) Odvolanie proti rozhodnutiu o dávkach zabezpečenia v chorobe a zabezpečenia matky a dieťaťa sa podáva u sociálnej komisie družstva v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia, a ak nebolo vydané písomné rozhodnutie, do 15 dní odo dňa ústneho vyhlásenia.

(2) Ak nevyhovie sociálna komisia družstva sama odvolaniu v plnom rozsahu do 15 dní, predloží ho bez prieťahu na rozhodnutie okresnému národnému výboru príslušnému podľa sídla družstva; proti rozhodnutiu okresného národného výboru sa nemožno ďalej odvolať.

(10) Opravný prostriedok proti rozhodnutiu o znížení, odňatí alebo zastavení výplaty dávky nemá odkladný účinok.

§ 122

Náklady konania

(1) Náklady konania o dávkach (službách) uhradzuje štát.

(2) Štát uhradzuje aj cestovné, stravné a nocľažné, prípadne aj iné nevyhnutné výdavky a ušlý zárobok občanom, ktorí sa podrobia vyšetreniu zdravotného stavu alebo sa na vyzvanie dostavia na rokovanie posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia.

§ 123**Všeobecné predpisy o konaní**

Pokiaľ tento zákon alebo predpisy podľa neho vydané neustanovujú odchýlky od všeobecných predpisov o správnom konaní, platia tieto predpisy.

TRETIA ČASŤ**PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA****§ 142a**

Vláda⁸⁾ môže v súlade s dlhodobým programom spoločenskej starostlivosti o rodiny s nezaopatrenými deťmi

- a) zvyšovať sumu podpory pri narodení dieťaťa uvedenú v § 28, najmä ak je to odôvodnené vývojom cien potrieb pre novorodené deti,
- b) zvyšovať sumu najvyššej prípustnej hranice vlastného príjmu nezaopatreného dieťaťa uvedenú v § 31 ods. 2 pre nárok na prídavky na deti,
- c) zvyšovať sadzby prídavkov na deti, výchovného, prípadne príplatok k nim (§ 34 a 73) a priznávať k nim jednorazovú výpomoc,

§ 143**Odstraňovanie tvrdosti**

(1) Tvrdosti, ktoré by sa vyskytli pri vykonávaní tohto zákona, môže odstraňovať minister práce a sociálnych vecí,⁹⁾ a pokiaľ ide o dávky zabezpečenia v chorobe, od dávky zabezpečenia matky a dieťaťa, o zaopatrovací príspevok a dávky zabezpečenia dôchodcov v chorobe, okresné národné výbory.

§ 144**Vykonávacie predpisy**

Ministerstvo práce a sociálnych vecí⁹⁾ ustanoví po dohode s ministerstvom poľnohospodárstva a výživy a s Ústrednou radou odborov podrobnosti na vykonanie tohto zákona; pritom môže ustanoviť v prospech družstevných roľníkov odchýlky od zákona, prípadne aj odchýlky potrebné pre použitie automatizovaného spôsobu výpočtu podkladov pre vymernie dôchodku. Pri určení obdobia podľa § 9 ods. 1, § 19a ods. 3, § 22 ods. 1 a § 25 ods. 2 sa spravidla vychádza z obdobia 12 kalendárnych mesiacov.

Tretí diel**§ 147****Zrušovacie ustanovenia**

Zrušujú sa:

1. zákon č. 32/1962 Zb. o sociálnom zabezpečení družstevných roľníkov v znení zákona č. 56/1964 Zb.;
2. vládne nariadenie č. 56/1956 Zb. o nemocenskom a dôchodkovom poistení členov jednotných roľníckych družstiev a o dôchodkovom poistení jednotlivo hospodáriacich roľníkov a iných samostatne hospodáriacich osôb v znení vládných nariadení č. 20/1959 Zb. a č. 80/1959 Zb.;
3. vládne nariadenie č. 148/1961 Zb. o zaopatrovacom príspevku pri vojenskom cvičení vykonávanom členmi jednotných roľníckych družstiev a umelcami.

§ 148 Účinnosť

(1) Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júlom 1964.

Čl. II

(1) Podľa ustanovení čl. I tohto zákona sa od 1. júla 1968 posudzuje aj nárok na vyrovnávací príspevok a na peňažnú pomoc v materstve družstevníčky, ktorej do tohto času patrila niektorá z týchto dávok podľa doterajších predpisov. Do celkovej ustanovenej doby poskytovania peňažnej pomoci v materstve sa tejto družstevníčke započíta aj doba, po ktorú sa jej poskytovala pred 1. júlom 1968.

(2) Ak družstevníčka má do 30. júna 1968 už vyčerpanú celú materskú dovolenku podľa doterajších predpisov, patrí jej od 1. júla 1968 peňažná pomoc v materstve podľa zákona o sociálnom zabezpečení družstevných roľníkov v znení vyplývajúcom z článku I len vtedy, ak ide o prípad uvedený v § 24 a ak neuplynula do 30. júna 1968 už doba, do ktorej možno podľa uvedeného ustanovenia túto pomoc poskytovať.

(3) Prídavky na deti podľa tohto zákona poskytnú sa prvý raz za mesiac júl 1968. Za predchádzajúce mesiace sa poskytujú podľa doterajších predpisov, aj keď sa o nich rozhoduje po 30. júni 1968.

Čl. IV Prechodné ustanovenia

(1) Ustanovenia čl. II č. 4 a čl. III č. 4 platia aj pre nároky na starobný dôchodok, ktoré vznikli pred 1. januárom 1969.

(2) Výška starobného dôchodku priznaného pred dňom 1. januára 1969 bude upravená podľa tohto zákona (čl. II č. 4 a čl. III č. 4), ak pri pôvodnom vymeraní starobného dôchodku bol nárok na zvýšenie dôchodku za dobu ďalšieho zamestnania (pracovnej činnosti) po vzniku nároku na dôchodok obmedzený v dôsledku ustanovení § 18 ods. 1, § 101 ods. 1 a § 131 ods. 5 zákona č. 101/1964 Zb. alebo podľa § 47 ods. 1 zákona č. 103/1964 Zb., prípadne obdobných predpisov platných pred uvedeným dňom.

(3) Pre dôchodky účastníkov odboja a pozostalých po nich, na ktoré vznikol nárok pred 1. januárom 1969, platia ustanovenia § 107b, § 107f ods. 3, § 107g až 107j zákona č. 101/1964 Zb. v znení tohto zákona (čl. II č. 16), ako aj ustanovenia § 74b, § 74e ods. 3, § 74f až 74i zákona č. 103/1964 Zb. v znení tohto zákona (čl. III č. 12). Ustanovenie § 107g ods. 4 časti vety pred bodkočiarkou platí aj vtedy, ak ide o starobný alebo invalidný dôchodok priznaný podľa zákona č. 89/1952 Zb. o dôchodkovom zaopatrení príslušníkov ozbrojených síl; pritom sa vychádza z priemerného zárobku (§ 133 ods. 2 zákona č. 101/1964 Zb.) neobmedzeného podľa § 9 ods. 3 toho istého zákona a zníženého o sumu rovnajúcu sa dani zo mzdy určenej ku dňu vzniku nároku na dôchodok. Pri priznávaní zvýšenia dôchodku podľa § 107f ods. 3 (§ 74e ods. 3) sa z doterajšieho dôchodku odpočíta

- a) suma zodpovedajúca zvýšeniu dôchodku za odbojovej činnosti podľa predtým platných predpisov, pokiaľ bola táto doba započítaná do doby zamestnania (pracovnej činnosti) vo väčšom rozsahu, ako skutočne trvala, a bola zhodnotená výhodnejšie ako iná náhradná doba,
- b) suma, o ktorú bol dôchodok po 30. apríli 1959 zvýšený podľa smerníc o zvyšovaní niektorých nízkych dôchodkov.

(4) Pre dôchodky účastníkov odboja a pozostalých po nich, na ktoré vznikol nárok v čase od 1. januára 1957 do 31. decembra 1968 a pred touto dobou aj pre dôchodky týchto účastníkov priznané podľa zákona č. 89/1952 Zb. platia aj ustanovenia § 107d a 107e zákona č. 101/1964

Zb., ako aj ustanovenie § 74d zákona č. 103/1964 Zb. v znení tohto zákona. Pritom sa podmienka potrebnej doby zamestnania (pracovnej činnosti) pre vznik nároku na dôchodok, výška základnej výmery a jej zvýšenie za každý rok zamestnania (pracovnej činnosti), prípadne obmedzenie tohto zvýšenia percentnou hranicou posudzuje podľa predpisov platných v čase, keď vznikol nárok na doterajší dôchodok. Ak ide o účastníka odboja I. alebo II.skupiny, platí aj ustanovenie § 107f (§ 74e) uvedeného zákona pre výšku základnej výmery plného starobného dôchodku, pre jej zvýšenie za každý rok zamestnania (pracovnej činnosti), prípadne pre obmedzenie tohto zvýšenia percentnou hranicou; to obdobne platí pre invalidný dôchodok (§ 23 ods. 1 a § 102 ods. 1 zákona č. 101/1964 Zb., § 54 ods. 1 a 2 zákona č. 103/1964 Zb.), na ktorý vznikol nárok po 31.decembri 1964. Za dobu ďalšieho zamestnania (pracovnej činnosti) po splnení podmienok nároku na starobný dôchodok v dôsledku zníženia veku potrebného pre tento nárok sa starobný dôchodok zvyšuje podľa predpisov o zvyšovaní starobného dôchodku za dobu ďalšieho zamestnania (pracovnej činnosti) platných v čase výkonu tohto zamestnania (pracovnej činnosti).

(5) Vdovský dôchodok po účastníkovi odboja je 60 % dôchodku, na ktorý by zomretý mal nárok podľa predchádzajúcich odsekov; sirotsky dôchodok jednostranne osirelého dieťa je 30 % uvedeného dôchodku zomretého.

(6) Dôchodky, na ktoré vznikol nárok pred 1. januárom 1969, upravia sa podľa predchádzajúcich odsekov na žiadosť dôchodcu, najskôr však začínajúc splátkou dôchodku splatnou v januári 1969.

(7) Účastníkovi odboja, ktorý v dôsledku hodnotenia doby odbojovej činnosti podľa tohto zákona nespĺňa podmienku potrebnej doby zamestnania (pracovnej činnosti) pre vznik nároku na starobný dôchodok, započíta sa doba odbojovej činnosti do potrebnej doby zamestnania (pracovnej činnosti) pre nárok na starobný dôchodok podľa ustanovení platných pred 1. januárom 1969.

Článok 3

Zvýšenie dôchodku podľa tohto zákona možno poskytnúť na žiadosť najskôr začínajúc mesačnou splátkou dôchodku splatnou v októbri 1970.

Článok 4

(1) Starobné, invalidné a vdovské dôchodky a dôchodky rodičov a súrodencov vymerané v najnižšej výmere podľa predpisov platných do 30. septembra 1970 pre dôchodky, ktoré boli jediným alebo hlavným zdrojom výživy dôchodcu,) sa môžu po tomto dni znížiť, len pokiaľ by to pripúšťali uvedené predpisy.

(2) V ustanovenej najnižšej výmere dôchodkov uvedených v predchádzajúcom odseku a vo výmere dôchodkov zvýšených podľa tohto zákona je zahrnutý osobitný prídavok k dávkam podľa čl. 1 zákona č. 161/1968 Zb.

Čl. IV

Zvýšenie dôchodku podľa Čl. II a III možno poskytnúť na žiadosť najskôr začínajúc splátkou dôchodku zročnou v októbri 1971.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Lenárt v. r.

- 1) Prekonané zákonom č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení.
- 2) Ak tehotná družstevníčka vykonáva prácu, ktorá je tehotným ženám zakázaná alebo ktorá podľa lekárskeho posudku ohrozuje jej tehotnosť, je družstvo povinné podľa Zákonníka práce (§ 153 ods. 1 a § 162) previesť ju dočasne na prácu, ktorá je pre ňu vhodná a pri ktorej môže dosahovať rovnaké pracovné odmeny ako na doterajšej práci.
- 3) Ministerstvo práce a sociálnych vecí sa zriadilo a jeho pôsobnosť sa upravila zákonom č. 53/1968 Zb. Pôsobnosť Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí a ministerstiev práce a sociálnych vecí Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky vyplýva z ústavných zákonov č. 143/1968 Zb., č. 125/1970 Zb. a č. 126/1970 Zb. a zo zákonov č. 207/1968 Zb., č. 2/1969 Zb., č. 133/1970 Zb., č. 121/1975 Zb., č. 129/1975 Zb. a č. 132/1975 Zb.
- 4) Zrov. však § 157 a 162 Zákonníka práce.
- 5) Nariadením vlády ČSSR č. 98/1971 Zb. o zvýšení podpory pri narodení dieťaťa sa táto podpora zvýšila od 1. októbra 1971 na sumu 2000 Kčs na každé narodené dieťa.
- 6) Vyhlášky č. 61/1969 Zb., č. 67/1969 Zb., č. 110/1970 Zb. a č. 156/1970 Zb.
- 7) § 276 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (úplné znenie č. 162/1973 Zb.).
- 8) Pôsobnosť vlády vyplýva z čl. 22 ústavného zákona č. 143/1968 Zb. o československej federácii.
- 9) Pozri poznámku ³⁾; porovnaj aj § 171 a 172 zákona č. 121/1975 Zb.

